

Ingen el, inget vatten, utedass - Kan man bo mer omodernt än Ida?

Sammandrag ur tre tidningsartiklar (1978/79/94) om Ida Wallén i Mantorp:

”Jag skulle inte vilja flytta för allt smör i Småland!”

Utan TV, telefon, elektricitet eller rinnande vatten levde Ida Wallén i en av de två gårdarna i den ursprungliga byn Mantorp. Hennes föräldrar började arrendera gården av Domänverket 1916 och det fortsatte Ida med. Idas far drev lantbruk i liten skala. Torpets mark var inte mer än två och ett halvt tunnland och de hade två kor, en gris och några höns. Det var knapert ibland och det blev aldrig något över, men de led aldrig någon nöd. Hennes mor dog rätt tidigt, och sedan hushållade hon för sin far under nästan 30 år tills han gick bort 90 år gammal. Ida fick mat och husrum hos honom och ibland några kronor till kläder också. Hon tyckte att hon hade ett bra liv som hemmaflicka. Förutom arbetet hemma gick hon runt och hjälpte bönderna med att ta upp potatis och hjälpa till med tvätten och fick lite betalt för det. Men hon tjänade aldrig så mycket att hon behövde deklarerat och betala skatt. När Ida fick folkpension ansåg hon att hon levde som en herreman.

Huset är byggt på 1850-talet, timrat i två våningar och innehåller tre rum och kök. Hyran var ända fram till början av 1970-talet 50 kr om året. När Idas far gick bort höjdes hyran till 500 kr och strax därefter till 1000 kr. Ändå hade hyresvärden varken moderniserat eller kostat på något underhåll under alla år. Inte ens järnspisen i köket var utbytt.

Ida levde i över 80 år utan det moderna livets bekvämligheter. Hon hade ingen elektricitet, inget kylskåp, inga köksmas-

kiner, ingen brödrost, ingen TV, inget rinnande vatten, ingen spoltoalett och inget badkar. Vatten hämtade hon i en källa 50 meter från huset eller hos grannen när källan sinade. Huset höll Ida varmt med vedspis och kamin samt innanfönster med fönstervadd. Hon tyckte det var roligt att hugga ved och bära den från vedboden på andra sidan vägen. I trädgården odlade Ida potatis och andra rotfrukter för eget behov. Och hon bakade sitt bröd i järnspisen. Hon levde sitt vardagsliv med utedass och vatten- och vedbärning.

- Teve är inte så mycket att ha, sa Ida. Jag klarar mig bra med min gamla transistorradio. Fotogenlampan räcker bra att läsa i. Så finns det ju stearinljus. Det ger stämning. Jag är inte van vid annat.
- Men nog skulle det vara bra om man hade vatten inomhus. Källan på gården är inte bra som dricksvatten. Och ibland sinar den.
- Men man ska nog inte ha det för bekvämt, filosoferade Ida. Då blir man bortskämd och det är inte bra för kroppen. Man måste röra på sig. Ida har aldrig varit sjuk. Och skratta verkar hon göra jämt.
- Jag har allt det jag behöver, sa kvinnan som sex på morgonen klev ur sängen för att göra upp eld i spisen och sedan sätta på morgonkaffet.

Ida har skottat en myrgång ner till brunnen.

För två år sedan fick Ida ställa om sig till alla nymodigheter som är vardag för de flesta av oss, när hon flyttade till Servicehuset i Falerum.

Så här års blir det några turer om dagen till vedboden för Ida. För ved är den enda värmekälla hon har i torpet. Förutom vad fotogenlamporna, stearinljusen och hennes goda humör kan ge.